

**EDUCATIEVE MASTER IN DE
AUDIOVISUELE EN BEELDENE KUNSTEN
EN
EDUCATIEVE MASTER IN DE MUZIEK EN
PODIUMKUNSTEN**

HOGESCHOOL GENT

OPLEIDINGSACCREDITATIE OP MAAT VAN DE EIGEN REGIE •
BEOORDELINGSRAPPORT

8 MEI 2023

LUC DE MAN (VOORZITTER) • EMIEL HEIJNEN, HERMA TUUNTER, LISBETH
WOLFS, GUDRUN BECKMANN, BART VANDERBIESEN (COMMISSIELEDEN) •
MAYA DE WAAL (SECRETARIS) • MIKE SLANGEN (PROCESCOÖRDINATOR)

Inhoud

1	Abstract	4
2	Rapportage van het onderzoek van de commissie.....	5
2.1	De voorbereiding van de commissieleden	5
2.2	Het voorbereidende gesprek op basis van de eerste indrukken	5
2.3	De eerste bezoekdag	6
2.4	De tweede bezoekdag	8
2.5	Het reflectiemoment met de opleidingen.....	10
3	Oordeel	11
	Bijlage 1A: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding Educatieve Master of Arts in de audiovisuele en beeldende kunsten	13
	Bijlage 2: Opleidingspecifieke leerresultaten	15
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie	16
	Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding	17
	Bijlage 5: Verantwoording	18
	Bijlage 5: Overzicht van het bestudeerde materiaal	19

1 Abstract

In het voorjaar van 2023 vond de beoordeling plaats van de educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten en de educatieve master in de muziek en podiumkunsten van Hogeschool Gent. De visitatiecommissie (later commissie) geeft op basis van haar onderzoek aan beide educatieve masteropleidingen een positief advies met beperkte geldigheidsduur. Deze opleidingen dienen binnen een termijn van drie jaar aan te tonen dat het afstuderen op masterniveau stevig is verankerd alvorens de opleiding opgenomen kan worden in de eigen regie van de instelling.

De commissie heeft na het lezen van de zelfevaluatie-rapportage en tijdens de gevoerde dialoog op de bezoeken een goede indruk gekregen van de twee opleidingen. De masters worden aangeboden als geïntegreerde masteropleiding (120 ECTS) en als verkort traject (60 ECTS) voor studenten met een afgeronde domeinmaster in de kunsten. De opleidingen bieden daarnaast inhoudelijke en organisatorische flexibiliteit aan. Deze persoonlijke leertrajecten worden door de studenten geapprecieerd.

De masters zijn degelijke, maar zware opleidingen die toegespitst zijn op de groeiende behoefte aan zowel breed inzetbare als goed gekwalificeerde kunstleraren en educatieve medewerkers in de culturele sector. De focus op interdisciplinariteit binnen de kunsteducatie en de participatieve kunstpraktijk wordt zowel door alle stakeholders als door de commissie gewaardeerd en is onderscheidend in het veld van de educatieve masters. De afgestudeerden van deze opleidingen zijn volgens de commissie goed gepositioneerd om innovatieve educatieve programma's te ontwikkelen en bij te dragen aan de ontwikkeling van de kunsten in Vlaanderen.

De commissie heeft een positieve indruk gekregen van het docententeam, maar constateert wel dat er kwaliteitsverschillen te vinden zijn in de begeleiding die studenten ontvangen: dit is opleidings- en docentafhankelijk. Met name bij de Muziekopleiding is hier kwaliteitswinst te behalen. Ook binnen het afstuderen zijn er discrepanties te vinden die de kwaliteit onder druk zetten. De hoge studiebelasting heeft daarnaast ook effect op de werkdruk van het personeel. Daarom adviseert de commissie de beide opleidingen aan de hand van haar bevindingen om:

- duidelijke keuzes te maken over wat er in het ontwerp en de uitvoering van het onderwijsprogramma behandeld moet worden om zo ruimte te creëren en de studie- en werkbelasting beheersbaar te houden;
- de kwaliteitsverschillen in de stagebegeleiding en vakdidactiek beleidsmatig op te pakken en bij Muziek verdiepend onderzoek uit te voeren;
- de praktijk van het digitaal portfolio te optimaliseren; en
- door te gaan met de ontwikkelingen van het afstuderen die al zijn ingezet n.a.v. eerdere bevindingen uit de kwaliteitszorgcyclus.

De commissie kan echter geen volledig positief advies geven over beide opleidingen. Enkele fundamentele elementen waarmee de opleiding kan aantonen dat ze studenten afleveren op masterniveau, werden nog niet volledig voldaan. De opleidingen zijn op weg naar niveau 7, maar op moment van deze beoordeling voldoen ze daar nog niet aan. Vandaar stelt de commissie voor beide opleidingen een positief advies met beperkte geldigheidsduur voor. Dit geeft de kans de geconstateerde gebreken aan te pakken binnen een periode van 3 jaar en zo aan te tonen dat het afstuderen op masterniveau stevig verankerd is binnen de opleiding:

- Zorg voor een uniforme en academische onderbouwing van de masterproef;
- Zorg voor duidelijke, transparante en uniforme beoordelingsdocumenten voor stage en masterproef die door iedereen op dezelfde manier gehanteerd worden.

De commissie heeft vertrouwen dat de voorwaarde rondom het afstuderen binnen de gestelde termijn zal worden behaald.

2 Rapportage van het onderzoek van de commissie

2.1 De voorbereiding van de commissieleden

In januari 2023 heeft de Hogeschool Gent (HOGENT) een uitgebreid zelfevaluatierapport (ZER) ingediend bij de NVAO waar beide opleidingen uitvoerig in staan beschreven. Dit rapport heeft de commissie inzicht gegeven in de doelen van de opleidingen, hoe deze worden gerealiseerd en hoe wordt vastgesteld of deze doelen zijn bereikt. In het rapport zijn linken opgenomen die de commissieleden toegang geven tot andere bijbehorende documentatie.

De zelfevaluatie besteedt aandacht aan de specifieke context van de opleidingen, waarbij naast de generieke beleidsmatige kaders, passend onderscheid is gemaakt tussen de *audiovisuele en beeldende kunsten* en de *muziek en podiumkunsten*, en tussen het geïntegreerde en verkorte traject. Dit resulteerde wel in een zeer lijvige tekst en het uitgebreid opnoemen van vertrekpunten, modellen, klemtonen, leerlijnen, etc. werkte eerder verwarrend dan verhelderend voor de commissie. Ook was uit het ZER niet goed te lezen hoe de opleiding het eindniveau precies borgt.

De commissieleden hebben het rapport en de documenten individueel zorgvuldig doorgenomen en hun eerste indrukken per hoofdstuk vastgelegd in een formulier. Hierbij zijn zowel positieve bevindingen als punten ter bevraging benoemd. De secretaris heeft alle eerste indrukken samengevoegd tot één document. Op basis daarvan heeft de voorzitter van de commissie voorgesteld hoe en waarover het voorbereidende gesprek zou plaatsvinden.

2.2 Het voorbereidende gesprek op basis van de eerste indrukken

Op woensdag 15 maart 2023 kwamen de commissieleden bij elkaar voor een voorbereidende bijeenkomst. Na een korte introductie door de procescoördinator over de procedure, de context van de educatieve masters (EDUMA's) in de kunsten in Vlaanderen en de taak van de commissie, bespraken de commissieleden in een groepsgesprek hun algemene beeld van de opleidingen en welke vragen zij nog hadden. Hoewel elk commissielid zijn of haar eigen accenten legde, waren de eerste waarderingen vergelijkbaar en coherent.

Op basis van het papieren zelfevaluatierapport, zijn de commissieleden onder de indruk van de twee opleidingen die duidelijke ideeën laten zien over het door hen tot op heden bewandelde pad en over de benodigde verdere doorontwikkeling. Hun inzicht in de eigen sterke en zwakke punten oogst waardering. De commissieleden spreken vol lof over de stappen die al gezet zijn richting de domeinoverschrijdende interdisciplinaire benadering en zijn ervan overtuigd dat de omvorming van specifieke lerarenopleiding (SLO) naar EDUMA met de nodige zorgvuldigheid is aangepakt. De sterke punten van de oude opleidingen zijn daarbij goed behouden. Het dossier brengt wel vragen naar boven over de grotere belangstelling voor het verkorte traject van 60 studiepunten.

De commissie herkent een sterk betrokken afnemend werkveld en zag in eerste instantie, en na lezing van het ZER, dat de onderwijsprogramma's - inclusief de stages en stagebegeleiding - mooi in lijn lijken met de beoogde visie. Een ander gezamenlijk beeld is dat de EDUMA-opleidingen van HOGENT een sterke en kwalitatief hoogwaardige personeelsomkadering hebben. In het dossier wordt verder een sterke focus op specifieke vakdidactiek teruggevonden.

De commissie besluit om tijdens de verdiepende gesprekken de dialoog te voeren met de opleidingen over zaken die zijn te vatten in drie overkoepelende thema's. Het eerste thema betreft de onderwijsvisie, de beoogde professionele identiteit, vakdidactiek en de keuze om ook op te leiden voor de participatieve kunstpraktijk. De commissie is vooral benieuwd hoe

de integraliteit in de opleiding en de praktijk vorm krijgt, ook gezien het aantal studenten dat voor het verkorte traject opteert in plaats van het initiële traject.

Het tweede thema richt zich op de uitdagingen die de opleidingen zelf hebben beschreven met betrekking tot de studiebelasting van studenten en de werkdruk voor docenten in combinatie met alle toekomstplannen van de opleidingen. De opleidingen lijken veel mogelijkheden aan te bieden: het ingedaalde traject in de bachelor, het initiële traject en het verkorte traject en daarnaast de persoonlijke routes en de (individuele) uren rondom vakdidactiek. Docenten werken daarnaast ook in andere opleidingen. De commissie vraagt zich af hoe het team de energie weet te richten en keuzes maakt in wat er wel en niet opgepakt wordt in de doorontwikkeling. Daarnaast vraagt de commissie zich af of studenten in een traject van een jaar wel voldoende tijd hebben om de kunst en de educatieve inhoud samen te brengen en het geleerde te internaliseren.

Het derde thema gaat over afstuderen, onderzoeksvaardigheden en het masterniveau. De commissie heeft een opleiding gevonden die de beoogde competenties in veel vakken terug laat komen en evalueert. In de meesterproef worden alle competenties nog een keer gezamenlijk geëvalueerd. Dat leidt ertoe dat er in de meesterproef veel verschillende competenties terug dienen te komen en expliciet geëvalueerd. Het is voor de commissie nog niet duidelijk hoe dit precies gebeurt.

Aan het einde van de voorbereidende sessie zijn concrete vragen rondom de thematieken geformuleerd per gesprekssessie. Naast de drie thema's werden ook enkele kleinere vraagstukken rondom diversiteit en internationalisering, digitale leermiddelen en de samenwerking met de universiteit opgenomen in de vraagstelling.

2.3 De eerste bezokedag

Het programma op donderdag 16 maart begon in de ochtend met de gesprekken met de beleidsverantwoordelijken en de vakgroepvoorzitters. In deze gesprekken kwam de commissie te weten dat de professionele identiteit die wordt beoogd hybride is: op het snijvlak van het kunstenaarschap en het leraarschap, waarbij beide elementen van de professionele identiteit in elkaar grijpen en overlappen. Belangrijk is dat studenten nadenken over wat voor soort leerkracht zij willen zijn.

De commissie concludeert dat deze overlappende identiteit nog niet volledig doorgedrongen is in de vormgeving van het onderwijsprogramma. Hoewel de integratie in de educatieve vakken, stage en meesterproef goed te zien is, geldt dat nog niet voor de domeinspecifieke vakken. Het onderwijs in de domeinspecifieke vakken van het initiële traject is nu opgevat vanuit een meester-gezelconstructie. Niet alle mentoren hebben echter al de nodige ervaring om 'hybride' studenten goed op te leiden. Desalniettemin zijn er mooie voorbeelden te vinden van pioniers die werken aan een *community of inquiry* waarin docenten en studenten onderzoeken hoe verschillende elementen binnen de educatieve master kunnen worden samengebracht. Bij de master in de audiovisuele en beeldende kunsten is deze uitdaging overigens nog niet aan de orde, omdat er hier nog geen studenten ingeschreven zijn voor het geïntegreerde traject. Nagenoeg alle studenten doorlopen daar het verkorte traject nadat ze al eerder een domeinmaster hebben afgerond.

De vakinhoudelijke integratie is ook niet volledig doorgevoerd in de organisatorische structuur. Dit blijkt uit een niet consistente implementatie van wat via overkoepelende beleidskeuzes wordt beoogd. Docenten geven les bij meerdere opleidingen binnen de hogeschool en zijn daarnaast zelf actief als kunstenaar. De deeltijdse aanstellingen leiden er mede toe dat er geen of beperkt structureel overleg is tussen alle docenten, al spreken de docenten elkaar wel vaak genoeg informeel om af te stemmen. De commissie ondersteunt

het idee van de opleidingen dat een andere structuur en het creëren van grotere aanstellingen specifiek voor de EDUMA's kunnen helpen om de studiebelasting en werkdruk te verminderen. Daarnaast zijn er naar eigen zeggen meer middelen nodig om jonge docenten goed te kunnen begeleiden. De commissie werd verteld dat het financiële budget voor de domeinmasters momenteel hoger is dan voor de educatieve masters; de commissie zou de opleidingen en het overkoepelende beleid van de hogeschool willen aanmoedigen om dit intern nog eens goed te bespreken en waar mogelijk extra middelen te voorzien.

Het personeelsteam is zeer gedreven en streeft naar zorgvuldigheid en kwaliteit. Er wordt een hoge standaard gehanteerd voor de kennis en vaardigheden die van studenten worden verwacht, waardoor het programma zeer vol zit. Er is een groot aantal verschillende vakdidactieken en onderwijsseenheden met slechts 3 EC. De commissie ziet mogelijkheden om de hoeveelheid taken en opdrachten te verminderen door op een andere manier naar kwalitatief onderwijs te kijken en ook te bepalen wat je niet meer gaat doen. De commissie hoopt dat de gesprekken die momenteel door de opleidingen worden gevoerd over dit onderwerp zullen leiden tot concrete maatregelen in de toekomst. Op een ander niveau zou de HOGENT actief kunnen lobbyen voor het terugbrengen van de vele strak te hanteren bekwaamheidsvereisten die door de overheid zijn vastgesteld, zo leert de commissie van de gesprekspartners. Ook dit zou kunnen bijdragen aan het verminderen van de studie- en werkbelasting.

Tijdens de gesprekken met de commissie gaven de gesprekspartners mooie voorbeelden van de meerwaarde die zij zien in de nieuwe aanpak van de opleidingen. Voorheen werden studenten in de stage geplaatst in een herkenbare context en werd er van hen verwacht te functioneren binnen die bestaande context. Nu worden studenten in hun stages en daarnaast vooral in hun meesterproef uitgedaagd om iets innovatiefs te creëren wat ook waardevol kan zijn voor het werkveld. De studenten kunnen meer verbindingen leggen tussen domeinen en disciplines, instellingen en maatschappelijke vraagstukken.

De commissie begreep van de opleidingen dat er nog discussie is over de methodologische insteek van de meesterproef bij het afstuderen aan de EDUMAs in Vlaanderen, vanwege de recente opstart van deze masteropleidingen (2019) en het vertragende effect omwille van een covid-oponthoud en het zoekende karakter van het traject. Er is volgens de gesprekspartners nog geen consensus over de vraag of het artistiek onderzoek, academisch educatief onderzoek of praktijkgericht educatief onderzoek of mengvormen daarvan betreft. Er zijn echter bewegingen gaande binnen de opleidingen om een kader op te stellen dat duidelijkheid biedt over het type onderzoek dat vereist is. De commissie onderstreept wel heel duidelijk dat het hier gaat om masteropleidingen en dat volgens de kwalificatieniveaus op Vlaams en Europees niveau, de Dublin-descriptoren, daar wel enige vorm van academisch onderzoek verwacht wordt.

Na de middag had de commissie ontmoetingen met studenten van beide opleidingen. Studenten waarderen de ondersteuning vanuit de opleiding om het curriculum aan te passen aan hun eigen interesses en achtergrond, en om het studietempo aan te passen aan hun persoonlijke omstandigheden. De verscheidenheid aan opdrachten biedt een kans om te onderzoeken op welke manier de student vorm wilt geven aan een kunsteducatieve of sociaal-artistieke praktijk. Ook de interdisciplinaire aanpak van de opleiding wordt gewaardeerd omdat het helpt bij het verbreden van de horizon en de vraag hoe men het vakgebied klein en haalbaar maakt voor de doelgroep.

De commissie vernam dat sommige studenten ervoor kiezen om deze master te volgen als aanvulling op hun kunstenaarspraktijk. Een klein aantal studenten kiest zeer bewust wel direct voor een onderwijsloopbaan. Bij alle studenten is brede overeenstemming dat zij goed voorbereid willen zijn op de praktijk. De mate waarin dit lukt binnen de opleidingen lijkt per vakgroep te variëren. Alle studenten ervaren de EDUMA als een zware opleiding. Met name

de stages hebben een grote impact. Er is veel administratief werk verbonden aan het uitvoeren van de opdrachten en het stoeve online portfoliosysteem draagt hier niet aan bij. Vanwege de zwaarte van het programma is goede en voldoende begeleiding essentieel. Er hangt veel af van de kwaliteit van de mentor en vakdidacticus. De commissie heeft zowel zeer positieve verhalen gehoord die hebben geleid tot diepgaande reflectie bij studenten als verhalen van studenten die zeer weinig pedagogisch-didactische feedback hebben ontvangen van hun mentor en soms zelfs zijn uitgevallen. De commissie constateert dat er geen duidelijke lijn zit in de begeleiding van studenten. Sommige studenten worden doorheen het jaar systematisch opgevolgd, anderen geven aan dat ze geen feedback hebben mogen ontvangen doorheen het jaar, enkel op het einde van het traject. Dit verbaast de commissie, aangezien het belang dat door de opleidingen wordt gehecht aan permanente evolutie en groei van de studenten. Het mag niet mentor- of docentafhankelijk zijn hoe en op welke manier/tijdstip een student feedback ontvangt. Uit de gesprekken met docenten, studenten en het afnemende veld blijkt met name bij de muziekoopleiding een diverse benadering van hoe studenten begeleid worden en feedback krijgen, met impact op de kwaliteit van de opleiding.

Op de eerste dag werd voor de commissie duidelijk dat de twee vakken die door de Universiteit Gent worden verzorgd (Krachtige leeromgevingen en Klassenmanagement, reflectie en communicatie), niet de meerwaarde bieden die men kan verwachten. Nu is het zo dat een vakdocent van de universiteit de basisprincipes vanuit de onderwijskunde doceert en dat daarna aan HOGENT de vakdidactiek volgt. Studenten lijken echter niet in staat om de transfer te maken van de lesstof naar hun eigen praktijk. De commissie besluit om dit gegeven op de tweede bezoeken verder te bespreken met de opleiding.

2.4 De tweede bezoeken

De commissie stelt zich na de eerste dag nog wel vragen bij hoe het op papier gedegen kwaliteitszorgsysteem van de opleiding effectief bijdraagt aan het creëren van de benodigde veranderingen. Ook kan de commissie op basis van de gesprekken op de eerste dag en het doornemen van de aangeleverde afstudeerdossiers de borging van het masterniveau nog niet in voldoende mate beoordelen. De commissie heeft bij haar bestudering verschillende juryverslagen gevonden van wisselende kwaliteit en een variatie in de gebruikte formats. De overwegingen van de jury zijn vaak niet duidelijk te vinden: soms ontbreekt een niveaunaanwijzing, soms een duidelijke kwalitatieve beoordeling. Soms is beoordeeld op basis van competenties en soms op basis van gedragsindicatoren, soms is er feedback in woorden gegeven en soms met een simpele ja/nee. De commissie besloot daarop om de opleidingen om extra informatie te vragen en het onderwerp tijdens het vrije inloopuur gericht te bespreken.

Op de tweede dag sprak de commissie eerst met vertegenwoordigers uit het werkveld en alumni van beide opleidingen. Zij zijn zeer tevreden met het gekozen profiel van de interdisciplinaire kunsteducator in de sociaalartistieke praktijk of participatieve kunsten. Deze sluit goed aan bij de dagelijkse werkomgeving van de aanwezigen. De ontwikkeling die is ingezet door de nieuwe opleidingen wordt gesteund. Ook lijken de opleidingen meer tijd en sturing te geven aan studenten om na te denken over wat het docentschap voor hen betekent. De commissie stelt vast dat het grootste verschil dat het afnemend werkveld tot op heden heeft ervaren tussen de oude SLO-opleiding en de nieuwe EDUMA, de onderzoekscomponent en de verplichting tot het uitvoeren van een masteronderzoek is.

Er zijn afgelopen jaren mooie *practices* uitgewerkt in het programma. *Microteaching* is een goede *practice* van hoe er interdisciplinair geleerd kan worden. Ook in de vakdidactiek en de daaraan gekoppelde stages wordt via groepswork het samenwerkend leren gestimuleerd. De commissie ziet wel dat de manier waarop de interactie tussen de vakdidacticus en de student is vormgegeven zeer divers is en leidt tot een ongelijkwaardige manier van begeleiding. Met name bij *Muziek* leidt dat tot ongewenste situaties. Het personeelsbeleid

met betrekking tot wie mentor en vakdidacticus is binnen deze opleiding verdient daarom de aandacht.

De commissie heeft ook op de tweede dag de gesprekpartners gevraagd naar hun ervaringen met internationalisering en diversiteit en heeft niet kunnen vinden dat de opleidingen hier doelgericht op sturen. De commissie leert wel dat hogeschoolbreed er momenteel een diversiteitsbeleid opgesteld wordt. Gezien de overige ontwikkelingen binnen de opleidingen begrijpt de commissie dat hier tot op heden geen prioriteit aan werd gegeven. Ze moedigt de opleidingen wel aan om dit op te nemen in de toekomst, zeker ook in relatie tot het meer diverse werkveld van de participatieve kunsten.

In het vrije inlooppuur is gesproken over kwaliteitszorg en specifiek over de toegevoegde waarde van de vakken binnen het curriculum die gegeven en geëvalueerd worden aan de UGent. De opleiding ziet de problematiek terug in hun eigen evaluaties, maar geeft aan dat er wel degelijk meerwaarde zit in het volgen van deze algemene didactiekvakken. Deze meerwaarde zou volgens de commissie in de begeleiding van de student richting de stage wel geborgd moeten worden en kan duidelijker naar de studenten worden gecommuniceerd. De commissie geeft de opleiding verder mee om te overwegen deze inhouden zelf en op een andere wijze aan te bieden ofwel een eigen verwerkingsopdracht of toets in te richten voor deze vakken zodat de transfer van de inhoudelijke stof naar de eigen praktijk kan worden versterkt.

De rest van de dialoog ging diepgaand in op de aanpak van de stagebeoordeling en de beoordeling van de meesterproef. De opleidingen hebben uitgebreid stilgestaan bij hoe de processen zijn georganiseerd en welke rollen de betrokken docenten, begeleiders en coördinatoren hebben. Daarnaast is aangegeven dat het afstuderen in ontwikkeling is en dat men bezig is om de methodologische component van de meesterproef verder uit te werken. Deze informatie was voor de commissie zeer belangrijk om tot een goede afweging te komen.

Studenten van beide opleidingen zijn volgens de commissie in staat om zeer compact een werkwijze te kiezen passend bij de onderzochte praktijk in de meesterproef. Echter, dit zou met name in de methodologische verantwoording van de meesterproeven duidelijker zichtbaar gemaakt kunnen worden. De keuze voor het type onderzoek (zie eerdere opmerkingen hierover) en de (artistieke) methode om dit vorm te geven varieert sterk in de meesterproeven, en is in sommige gevallen erg impliciet. De commissie heeft geen transparante, congruente en eenduidige werkwijze gevonden en beveelt aan om de richtlijnen en (keuze)methodes voor het verrichten van onderzoek in de meesterproeven meer in lijn te brengen met elkaar. Op dit moment kan de commissie, onder meer omwille van de beperkte verwezelijkingen in de afgelopen jaren, niet het volledige vertrouwen geven aan de opleiding. Ze is er wel van overtuigd dat de opleidingen in de aankomende jaren de nodige ervaring zullen opdoen om het masterniveau scherp te kunnen duiden, te concretiseren en uiteindelijk ook te beoordelen bij de studenten. Op dit moment lijkt ook de eindbeoordeling van de studenten teveel afhankelijk van begeleider tot begeleider. Er zijn geen eenduidige evaluatiecriteria beschikbaar die door alle begeleiders consequent gehanteerd worden om het eindniveau van de student duidelijk, transparant, valide en betrouwbaar vast te stellen. De gehele dialoog in overweging nemende komt de commissie tot de conclusie dat de opleiding wat het afstuderen betreft nog aan een voorwaarde dient te voldoen alvorens de opleiding opgenomen kan worden in de eigen regie van de instelling.

Ter afsluiting van het tweedaagse locatiebezoek beraadde het panel zich intern over haar waardering van de twee opleidingen in voorbereiding op het afsluitende reflectiemoment. De commissie concludeert dat het twee opleidingen leerde kennen die doordacht en enthousiast zoekende zijn om als een geheel te ontwikkelen tot een volwaardige masteropleiding. De weg daar naartoe wordt gewaardeerd door het afnemende veld. Er zijn echter verschillen waar te nemen tussen de opleidingen die voor een deel terug te voeren zijn op structuur- en

cultuurelementen van de domeinen en voor een deel op het docentafhankelijke karakter van de invulling van de beleidslijnen. Wat betreft de stagebegeleiding en vakdidactiek heeft de commissie dan ook een onderscheidend oordeel tussen de opleidingen.

2.5 Het reflectiemoment met de opleidingen

Op het einde van de tweede dag heeft de commissie samen met de opleiding kort teruggeblikt op de dialoog van de afgelopen dagen. Samen zijn ze tot de conclusie gekomen dat de commissie zich tijdens het bezoekprogramma heeft ingezet om zowel de zaken grondig te begrijpen voor de beoordeling als de gesprekspartners in een open sfeer de ruimte te geven om vanuit hun eigen ervaringen te spreken. De opleidingen hebben daarbij aangegeven dat ze de expertise van de commissieleden hebben herkend en erkend tijdens de gevoerde gesprekken.

De aandachtspunten waarop de commissie heeft ingezoomd zijn in lijn met de bevindingen van het management van de opleidingen. Volgens het management heeft de commissie de vinger op de juiste plekken gelegd waaraan de opleidingen kunnen werken, zoals studiebelasting, kwaliteitszorg en evaluatie, voornamelijk rondom het sluiten van de feedbackloop, en het afstuderen. Wat het afstuderen betreft zullen de opleidingen nog extra stappen moeten zetten in de komende periode.

3 Oordeel

De commissie heeft twee enthousiaste opleidingen gevonden met passende opleidingspecifieke leerresultaten (OLR's). De keuzes die de opleidingen hebben gemaakt voor zowel het streven naar interdisciplinariteit en de participatieve kunstpraktijk zijn bewust genomen en niet altijd eenvoudig, maar worden breed gewaardeerd door de studenten, docenten en het afnemend werkveld. Het werkveld merkt echt dat de opleidingen studenten in staat stellen te innoveren. Met de veranderende positionering van de opleidingen wordt innovatie in de Vlaamse kunstensector en kunstonderwijs gestimuleerd.

De keuzes van de opleidingen krijgen duidelijk gestalte in de vormgeving van het programma. Studenten denken na over wat voor soort kunstenaarleraar zij willen zijn en worden daarbij gestimuleerd om interdisciplinair te denken. In de vakdidactieken en de eraan gekoppelde stages wordt via groepswork het samenwerkend leren gestimuleerd. Ook de domeinoverschrijdende *microteaching*-lessen waarbij studenten uit verschillende disciplines aan elkaar lesgeven helpen daarbij. De integraliteit en interdisciplinariteit kan nog een verdere verdiepende slag krijgen door aanpassingen in de structuur, financiering en het personeelsbeleid van de opleidingen.

De docenten willen de opleidingen zorgvuldig uitvoeren en kwaliteit leveren. Ze bieden veel persoonlijke begeleiding, laten veel ogen meekijken bij toetsen en maar de neerslag daarvan gebeurt echter in verschillende systemen. O.a. dit en de persoonlijke begeleiding leiden cumulatief tot hoge administratieve werklast en versnippering. De commissie daagt de opleidingen uit om duidelijke keuzes te maken om zo een nog betere opleiding aan te kunnen bieden.

De stages zijn zeer belangrijk voor de ontwikkeling van de studenten. Het online portfolio is een hulpmiddel voor de begeleiding van studenten bij de stages. In het portfolio worden lessen voorbereid en wordt er gereflecteerd op gegeven lessen. Tijdens tussentijdse evaluaties geven docenten gerichte feedback. De commissie beveelt aan om de praktijk van het portfolio te optimaliseren. De kwaliteit van de stagebegeleiding en vakdidactiek is domein- en docentafhankelijk en die kan niet overal gegarandeerd en geborgd worden. Het niveau van de begeleiding en feedback is persoonsafhankelijk en wisselend. De verschillende gesprekspartners zijn hiervan op de hoogte, zo verneemt de commissie. De commissie doet de aanbeveling om deze discrepanties beleidsmatig op te lossen en vooral bij *Muziek* verdiepend onderzoek te doen naar mogelijke oplossingen.

Het masterniveau en de meesterproef waren voor de commissie een aandachtspunt gedurende de bezoeken. Er zijn volgens de commissie in drie jaar tijd twee masteropleidingen neergezet met een duidelijk beschreven afstudeerfase. Dit levert echter nog geen congruente werkwijze op in de praktijk. De commissie ziet groeipotentieel op de onderzoeksmatige positionering en methodische onderbouwing van de meesterproeven, de validiteit en navolgbaarheid van de beoordeling en de discrepanties die er nu bestaan tussen domeinen en docenten. Deze bevinding doet geen afbreuk aan de weg die de opleidingen in onderling overleg tot op heden hebben afgelegd. De commissie spreekt daar waardering voor uit.

Er is een instellingsbrede aanpak opgesteld voor het verder ontwikkelen van de processen rondom het afstuderen. De commissie wil deze ontwikkeling verder stimuleren en stelt als voorwaarde voor accreditatie dat de opleidingen aankomende jaren het afstuderen op masterniveau succesvol optimaliseert.

De commissie oordeelt ten aanzien van de Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten (VL130788-23) positief met een beperkte geldigheidsduur en stelt daarbij de voorwaarde dat de opleiding binnen drie jaar aantoonst dat het afstuderen op masterniveau stevig is verankerd binnen de opleiding:

- Zorg voor een uniforme en academische onderbouwing van de masterproef;
- Zorg voor duidelijke, transparante en uniforme beoordelingsdocumenten voor stage en masterproef die door iedereen op dezelfde manier gehanteerd worden.

De commissie oordeelt ten aanzien van de educatieve master in de muziek en podiumkunsten (VL130802-23) positief met een beperkte geldigheidsduur en stelt daarbij de voorwaarde dat de opleiding binnen drie jaar aantoonst dat het afstuderen op masterniveau stevig verankerd is binnen de opleiding:

- Zorg voor een uniforme en academische onderbouwing van de masterproef;
- Zorg voor duidelijke, transparante en uniforme beoordelingsdocumenten voor stage en masterproef die door iedereen op dezelfde manier gehanteerd worden.

De commissie heeft vertrouwen dat de voorwaarde rondom het afstuderen binnen de gestelde termijn zal worden behaald.

Bijlage 1A: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding Educatieve Master of Arts in de audiovisuele en beeldende kunsten

Instelling	Hogeschool Gent
Naam opleidingen	Educatieve Master of Arts in de audiovisuele en beeldende kunsten
Niveau en oriëntatie	Master
(Bijkomende) titel	Master of Arts
(Delen van) studiegebied(en)	Audiovisuele en beeldende kunsten
Afstudeerrichtingen	• Afstudeerrichting audiovisuele kunsten • Afstudeerrichting beeldende kunsten
opleidingstrajecten voor werkstudenten, voltijds/deeltijds trajecten, dag-/avondonderwijs, onderscheiden vormen van diplomering	• Initieel traject • Verkort traject
De vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden	Campus Bijloke, J. Kluyskensstraat 2, 9000 Gent
Onderwijstaal	Nederlands
Studieomvang (in studiepunten)	120 studiepunten. KASK & Koninklijk Conservatorium bieden voor al haar trajecten de initiële educatieve masteropleidingen van 120 studiepunten aan, alsook de verkorte trajecten van 60 studiepunten.

Bijlage 1B: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding Educatieve Master of Arts in de muziek en podiumkunsten

Instelling	Hogeschool Gent
Naam opleidingen	Educatieve Master of Arts in de muziek en podiumkunsten
Niveau en oriëntatie	Master
(Bijkomende) titel	Master of Arts
(Delen van) studiegebied(en)	Audiovisuele en beeldende kunsten
Afstudeerrichtingen	• Afstudeerrichting muziek • Afstudeerrichting drama
opleidingstrajecten voor werkstudenten, voltijds/deeltijds trajecten, dag-/avondonderwijs, onderscheiden vormen van diplomering	• Initieel traject • Verkort traject
De vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden	Campus Bijloke, J. Kluyskensstraat 2, 9000 Gent
Onderwijstaal	Nederlands
Studieomvang (in studiepunten)	120 studiepunten. KASK & Koninklijk Conservatorium bieden voor al haar trajecten de initiële educatieve masteropleidingen van 120 studiepunten aan, alsook de verkorte trajecten van 60 studiepunten.

Bijlage 2: Opleidings specifieke leerresultaten

1. De educatieve master heeft zicht op de diversiteit aan kunstendisciplines en kan deze kennis en/of ervaringen inzetten in het pedagogisch/agogisch handelen. De educatieve master is daarbij onder meer in staat om interdisciplinaire projecten in het kunstonderwijs of in kunsteducatieve settings te ondersteunen en te realiseren.
2. De educatieve master kan kunsteducatieve of participatieve praktijken opzetten en begeleiden. Hij/zij heeft daarbij oog voor betrokkenheid van een diversiteit aan actoren alsook processen van sociale integratie en maatschappelijke participatie.
3. De educatieve master kan door de ervaringen en verworvenheden in de eigen artistieke praktijk een adequate (sociaal) artistieke leeromgeving creëren. Hij/zij is daarbij competent in het initiëren en versterken van artistieke processen van lerenden en kan artistieke output bewaken en evalueren.

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld en getraind door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Luc De Man (*voorzitter*), gewezen hoofd van de pedagogische begeleidingsdienst van het GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. Gewezen voorzitter van de Raad Secundair Onderwijs en coördinator van de Kwaliteitsalliantie van leermiddelen.

Dr. Emiel Heijnen (*commissielid*), opgeleid als docent Beeldende kunst en vormgeving en lector Kunsteducatie en docent Master Kunsteducatie aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.

Herma Tuunter (*commissielid*), adjunct-directeur bij Fontys Hogeschool voor de Kunsten.

Lisbeth Wolfs (*commissielid*), tot eind 2022 directeur van Academie Schoten (kunstacademie voor beeld, muziek, woord en dans) en docent aan AP Hogeschool.

Gudrun Beckmann (*deelexpert voor de Educatieve master in de muziek en podiumkunsten*), expert Cultuurpedagogiek en theaterdocent. Docent, onderzoeksbegeleider en projectleider Cultuurpedagogiek aan de NHL Stenden & Hanzehogeschool Groningen.

Bart Vanderbiesen (*student-commissielid*), student educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunst Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Mike Slangen** (procescoördinator) beleidsmedewerker NVAO.
- **Maya de Waal** (extern secretaris).

Alle commissieleden hebben de deontologische code van de NVAO ondertekend.

Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding

Dag 1 - Locatiebezoek

Donderdag 16/03/2023	08u30 – 08u45	Ontvangst commissie
	08u45 – 09u45	Besloten overleg commissie
	09u45 – 10u00	Pauze
	10u00 – 11u30	Toelichtend gesprek 1: gemeenschappelijkheid Commissie + gesprekspartners instelling
	11u30 – 12u00	Intern overleg commissie
	12u00 – 13u00	Lunchpauze commissie
	13u00 – 15u00	Toelichtend gesprek 2: gemeenschappelijkheid Commissie + gesprekspartners instelling
	15u00 – 15u15	Pauze
	15u15 – 16u30	Nabespreking commissie
	16u30	Einde dag 1

Dag 2 - Locatiebezoek

Vrijdag 17/03/2023	08u30 – 09u00	Intern overleg commissie: voorbereiding gesprek 1
	09u00 – 10u00	Toelichtend gesprek 1: Muziek & Podiumkunsten Commissie + gesprekspartners opleiding
	10u00 – 10u30	Intern overleg commissie: nabespreking gesprek 1
	10u30 – 11u00	Pauze
	11u00 – 11u30	Intern overleg commissie: voorbereiding gesprek 2
	11u30 – 12u30	Toelichtend gesprek 2: Audiovisuele en beeldende kunsten Commissie + gesprekspartners opleiding
	12u30 – 13u00	Intern overleg commissie: nabespreking gesprek 2
	13u00 – 14u00	Lunchpauze commissie
	14u00 – 14u30	Vrij inloopmoment
	14u30 – 16u00	Nabespreking commissie: besluitvorming
	16u00 – 16u15	Pauze
	16u15 – 16u45	Reflectiemoment commissie-instelling
	16u45	Einde locatiebezoek

Bijlage 5: Verantwoording

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het *“Beoordelingskader opleidingsaccreditatie op maat van de eigen regie”* van juni 2020, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 27 november 2020.

Nadat de aanvraag ingediend door de instelling ontvankelijk werd verklaard, heeft de NVAO een commissie samengesteld. Deze commissie werd goedgekeurd door het dagelijks bestuur van de NVAO. De instelling tekende geen bezwaar aan tegen de commissie.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleidingen verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan een voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden heeft de commissie verder alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens de dialoog met de instelling en de opleidingen voorbereid.

Aan de hand van NVAO's Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens de dialoog verder verdiept in de context van de opleiding en op basis daarvan een onderzoek gevoerd naar de kwaliteit van de twee opleidingen.

Tijdens de afrondende werkzaamheden heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een holistisch oordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport. Eens alle commissieleden hadden ingestemd met de inhoud van het beoordelingsrapport, heeft de voorzitter van de commissie het beoordelingsrapport vastgesteld. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd aan de NVAO bezorgd.

Bijlage 5: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Informatiedossier opleiding

- Zelfevaluatierapport van de Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten & Educatieve master in de muziek en podiumkunsten (januari 2023)

Documenten beschikbaar gesteld tijdens de dialoog

- Onderzoek Kunsten KASK & Conservatorium: Missie/Visie/Strategische doelstellingen
- Competentiedocument Masterproef (operationele vertaling ifv toetsing)
- Afstudeerwerken van studenten van beide opleidingen en meerdere afstudeerrichtingen en trajecten
- De beknopte handleiding van de Masterproef
- De Mastergids en Jurygids voor het afstuderen
- De Stagehandleiding
- Het Onderwijs- en Examenreglement 2022-2023
- Actieplan Educatieve Master 2020-2021
- Visietekst Internationalisering
- Organogram dd. juni 2021

